

Stadhuis Menen - restauratie, renovatie & nieuwbouw

Open Oproep 23 april 2002

noa
An Fonteyne Jitse van den Berg Philippe Vierin Architecten
Langerei 18 B-8000 Brugge T 050-443073 F 050-443071
e-mail architecten.noa@bigfoot.com

inhoud

Menen
stadhuis
onthaal
dienstverlening
oriëntatie
raadzaal

bouwkundige ingrepen
zachte restauratie

interne organisatie

tekeningen

flexibiliteit
zakelijke huiselijkheid
materialen

toegankelijkheid & veiligheid

kunstintegratie

raming

organisatie, kostencontrole & communicatie
teamsamenstelling

Meningen is een karaktervolle stad gelegen aan een landelijke buitengrens.

De ligging van het stadhuis beschikt over een aantal unieke kwaliteiten:

- . het betreft een historisch waardevol pand
- . het gebouw ligt onafhankelijk tussen de grote markt en de groentemarkt en bezit een sterke stedenbouwkundige uitstraling
- . het volume laat toe - ook in de 21e eeuw - zowel administratieve, bestuurlijke als protocollaire activiteiten te huisvesten.

De renovatie, restauratie en reorganisatie van het stadhuis betekent de aanvang van de uitvoering van een integrale stadsvisie die naast het optimaliseren van de infrastructuur voor jeugd- en sportwerking en het bieden van een goed thuis voor culturele activiteiten eveneens de renovatie en herbestemming van een aantal historische panden beoogt.

De aanpak van het stadhuis heeft ontegensprekelijk een voorbeeldfunctie binnen de aanpak van het gebouwenbestand van de stad. Het wordt een aanzet voor de herwaardering van de cultuurhistorische identiteit van de stad en een kwaliteitsverbetering van het (woon-)patrimonium.

Het is de ambitie niet enkel de complexe problematiek gesteld door het bestaande gebouwengeheel te onderzoeken. Simultaan zal worden gestreefd naar een herinterpretatie van de betekenis van een stadhuis als thuis voor zowel administratieve, bestuurlijke als protocollaire activiteiten.

stadhuis

Het stadhuis van Menen heeft een lange en bewogen geschiedenis als bestuurshuis achter zich. Het is gelegen op de meest centrale plek in de stad, als een mono-volume neergeveld op het marktplein. Het is een huis met vier gevels en vier zeer onderscheiden gezichten.

Het stadhuis vertegenwoordigt een organisatie die op elk moment dient in te spelen op de maatschappelijke ontwikkelingen.

Om aan deze eis te voldoen dient de communicatie direct en duidelijk te zijn en alle inwoners van een stad aan te spreken.

Dit start bij de benamingen van de diensten, de snelheid van de dienstverlening en de accuraatheid van het onthaal.

Algemeen kan worden gesteld dat de huidige benamingen Burgerzaken, Externe Betrekkingen, Sociale Dienst, ... veraf staan van de leefwereld van de bevolking. Het dienstengeheel vormt een moeilijk toegankelijk netwerk, het is niet steeds duidelijk onder welke benaming een specifieke service valt.

De klanten van een stadhuis kunnen worden ondergebracht in een aantal groepen:

inwoners, toeristen, bezoekers, ondernemers.

Het zijn de inwoners die als klassieke 'gebruikers' een stadhuis betreden, zij doen beroep op de administratieve diensten die rechtstreeks samenhangen met de levenscyclus:

geboorte, onderwijs, rijbewijs, adreswijziging, huwelijk, bouwen, overlijden.

De toeristen en passanten komen hoofdzakelijk voor een consumptie-gerichte informatie: cultuur, sport, vrije tijd.

Voor de ondernemers in Menen is er nood aan een goed gestructureerd aanspreekpunt voor alle materies die zelfstandigen en ondernemers aanbelangen.

Om deze verschillende klanten op te vangen is een snelle en accurate service nodig. De openingsuren dienen te worden aangepast aan de noden van de verschillende categorieën bezoekers.

Het stadhuis van Menen biedt door zijn compacte structuur de mogelijkheid een efficiënte en aangename verbinding tussen de verschillende stadsdiensten te realiseren, een verbinding die architecturaal dient te worden uitgewerkt.

Het stadhuis wordt een plek waar mensen graag komen en werken, een plek die de transparantie en toegankelijkheid van de nieuwe administratie op verschillende schalen uitbeeldt.

De verschillende leefwerelden die gepaard gaan met het begrip 'huis' en 'thuis' vinden we ook hier terug:

plichten onder de vorm van administratieve aangelegenheden

plechtigheden op persoonlijk vlak bij huwelijken

feestelijkheden op schaal van de stad bij openingen en publieke activiteiten

begeleiding bij belangrijke keuzes op vlak van bvb. onderwijs

informatieverstrekking die een meerwaarde betekent voor de vrijetijdsbesteding

participatie op schaal van de stad door deel te nemen aan het beleidsdebat.

Doordat deze zeer verschillende activiteiten zijn ondergebracht in één gebouw verkrijgt het een meerlagige betekenis. Het wordt niet geassocieerd met slechts één begrip.

Veel activiteiten in de hedendaagse maatschappij verwachten van de gebruikers een zekere zelfstandigheid. Bij grote winkels wordt men via signalisatie naar de juiste plaats geleid, op het internet komt men stapsgewijs terecht op de site met de juiste informatie. Men heeft het gevoel alles min of meer zelf in handen te hebben.

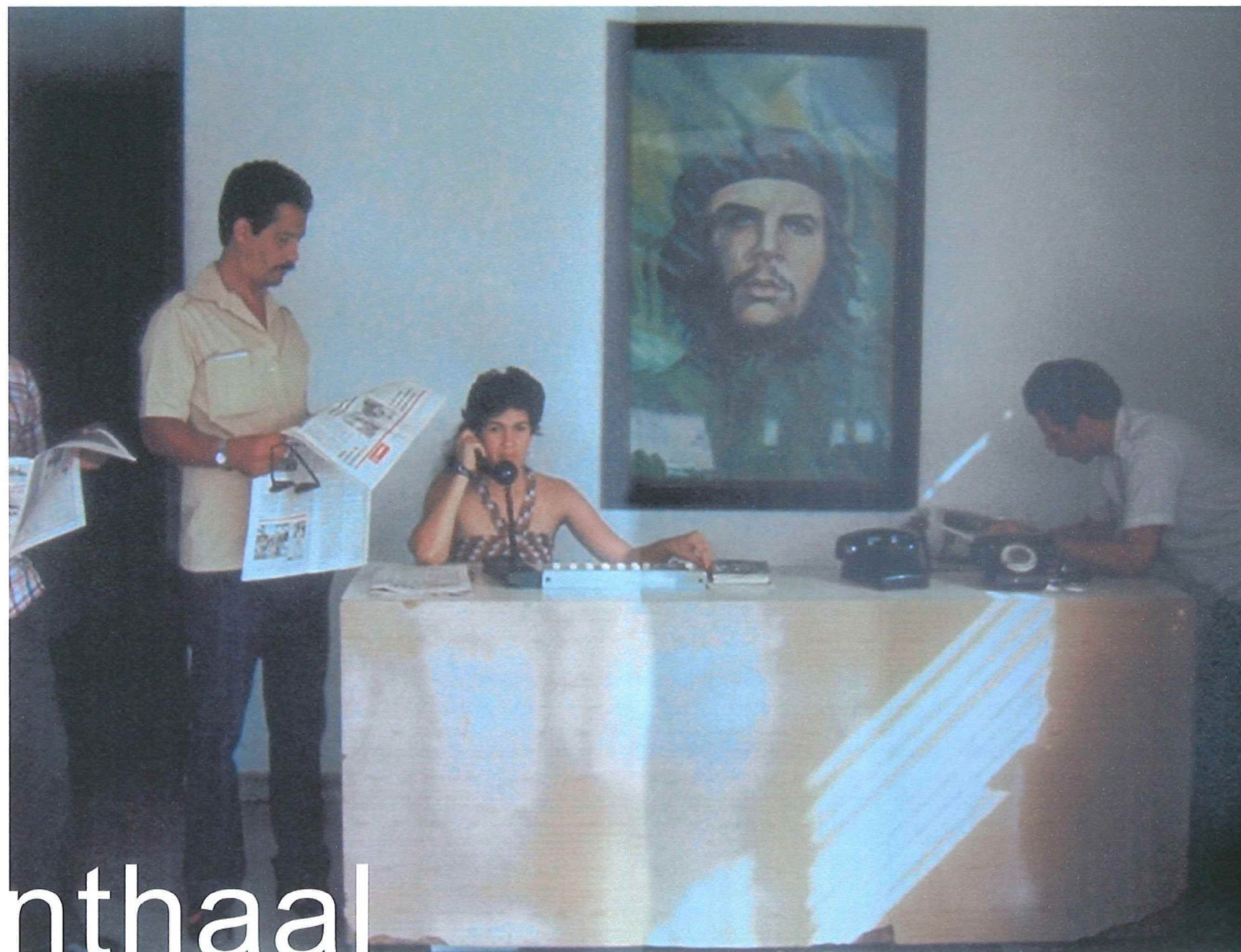
Deze ervaringen creëren bepaalde verwachtingen bij het bezoeken van een stadhuis. Een volledige en toegankelijke informatiebron geeft de indruk dat men zelfstandig en op eigen tempo de nodige acties kan ondernemen voor het bereiken van een bepaald doel, hetzij een adresverandering, een subsidie-aanvraag of het verkrijgen van een bouwvergunning. Afhankelijk van het type bezoeker kan dit proces verlopen aan een digitale of een bemande balie waar men persoonlijk wordt geholpen. Essentieel is dat men bij het betreden van het stadhuis, een geïntegreerd onthaal aantreft. De onthaalfunctie wordt de spil van de stadhuiswerking en is uitgerust om alle - zowel de snelle als de minder zelfstandige - burgers te helpen.

Bij het betreden van het gebouw meldt iedereen zich aan en vertelt waarvoor hij / zij komt. Op basis van die informatie wordt men meteen geholpen, wordt men doorverwezen naar de juiste dienst of kan een afspraak worden gemaakt.

Het algemeen onthaal doet simultaan dienst als een snelloket voor het afhalen van documenten. Er worden eveneens huisvuilzakken, telefoonkaarten, buskaarten, e.d. verkocht.

Een infowinkel die eveneens centraal is gelegen geeft de nodige informatie op vlak van vrijetijdsbesteding, sportkampen, jeugdactiviteiten en cultuur. De eenmalige bezoeker kan hier eventueel beperkte toeristische informatie bekomen en er kan overwogen worden hier eveneens tickets voor culturele activiteiten aan te bieden.

De uitgebreide service verstrekt in het foyer maakt van het stadhuis de plaats waar iedereen die iets van de stad verwacht geholpen kan worden. Een zeer duidelijke communicatie naar alle bewoners en bezoekers van de stad wordt hiermee gerealiseerd.

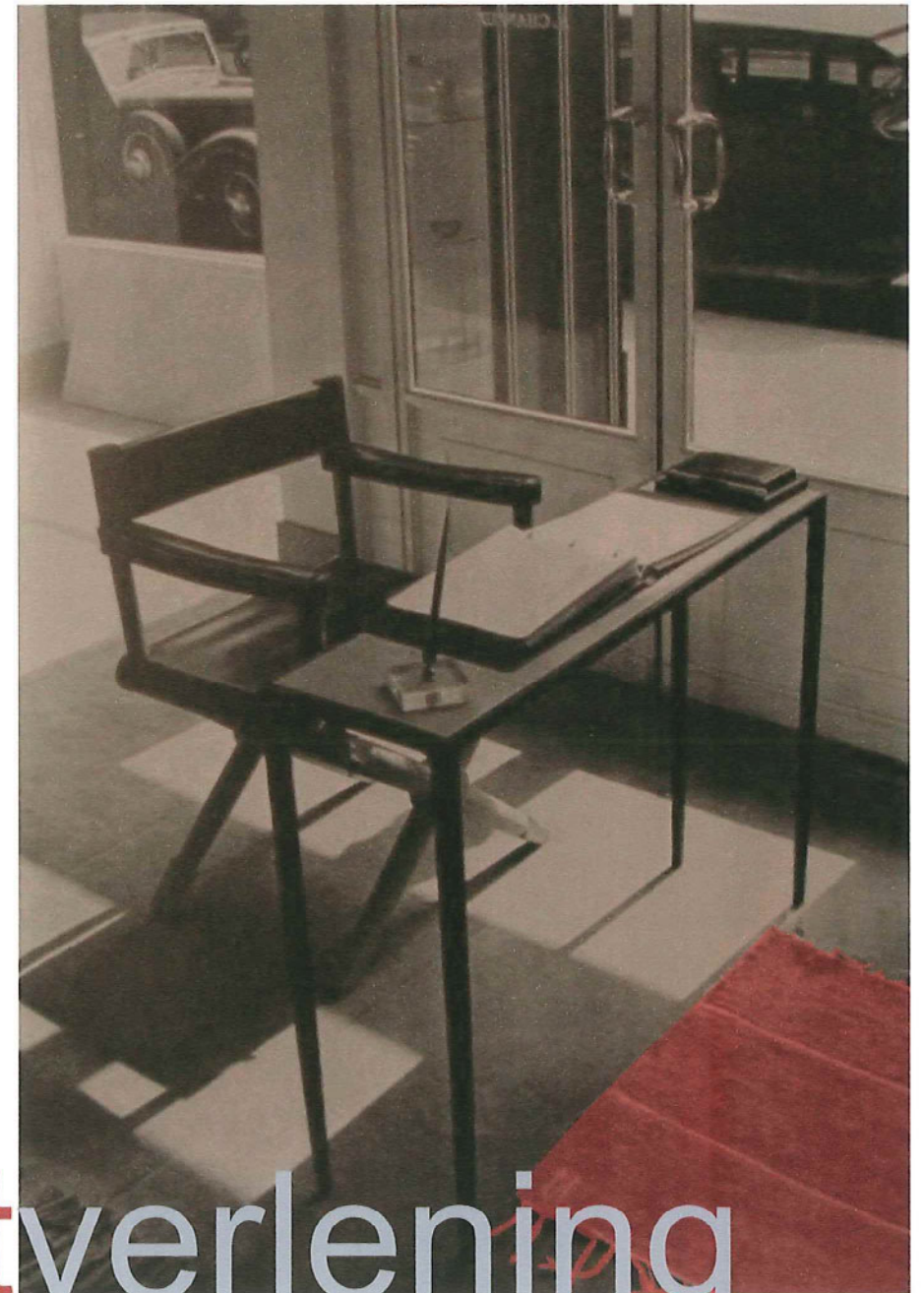
onthaal

Mensen worden graag persoonlijk bediend in een aangename omgeving. Het gevoel dat men - op een zelf te kiezen tijdstip - duidelijk weet waarheen voor het vervullen van een bepaalde behoefte en de zekerheid een competent persoon aan te treffen, werken zeer rustgevend. Als dit niet gepaard hoeft te gaan met lange wachttijden is dat extra aangenaam. Dit soort ervaring wordt niet vaak geassocieerd met een stadhuisbezoek voor het vervullen van administratieve plichten.

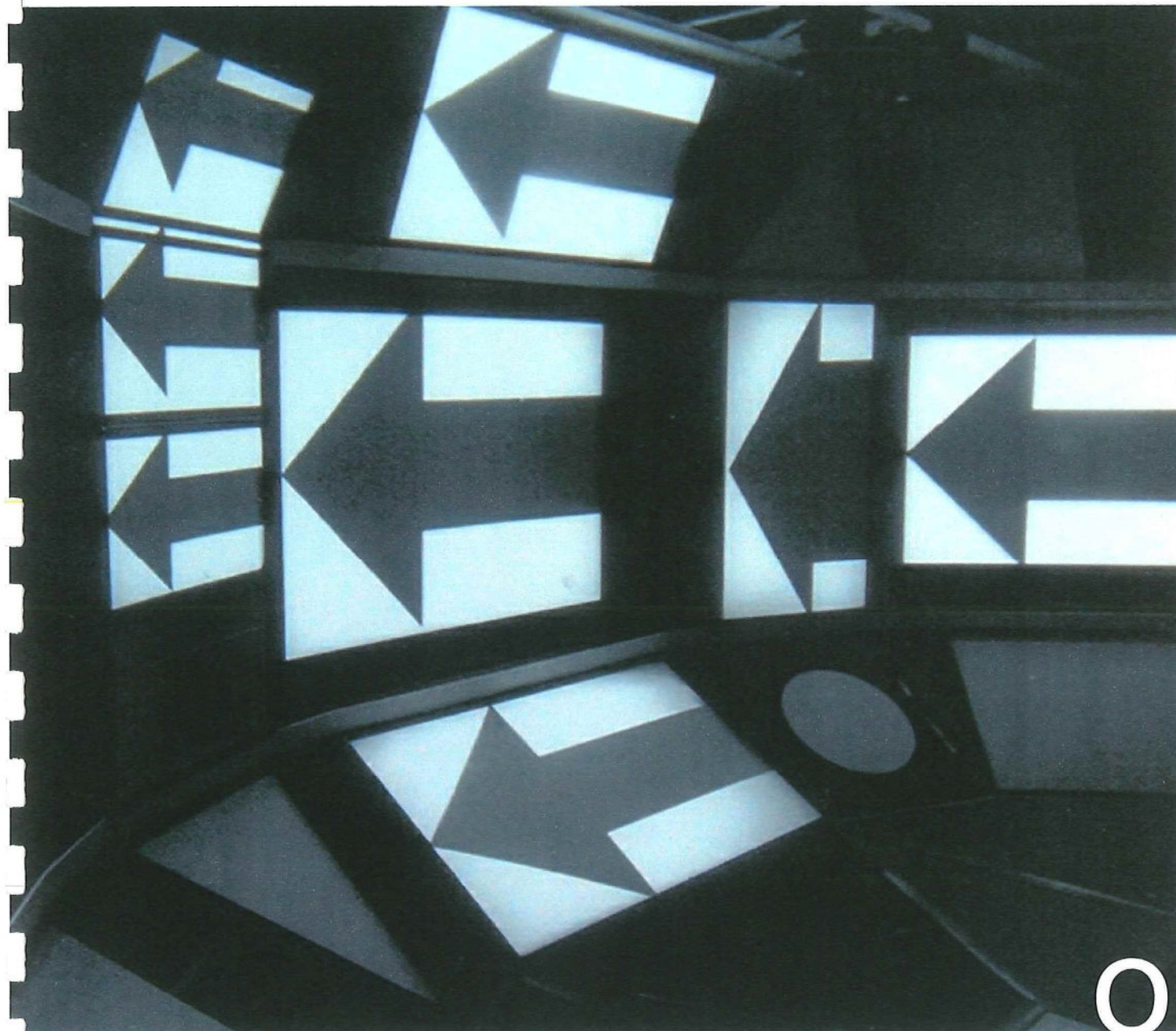
Het nieuwe stadhuis moet een vanzelfsprekendheid aangaande bediening uitstralen.

Een goed algemeen onthaal is daarbij onontbeerlijk, een duidelijke communicatie van de inhoudelijke betekenis van de verschillende diensten erg prettig. Themaloketten waar men terecht kan voor alle informatie met betrekking tot eenzelfde problematiek geven zowel de klant als het personeel het gevoel dat nog weinig aan het toeval wordt overgelaten.

De ruimtelijke organisatie van de verschillende diensten dient dit idee te ondersteunen. Een aanspreekpunt voor de behandeling van de verschillende aspecten van een dossier is noodzakelijk en bij voorkeur centraal gelegen bij de betrokken diensten.

dienstverlening

Een grote moeilijkheid bij het actuele gebruik van het gebouwengeheel 'stadhuis' is de moeilijke oriëntatie. Klanten en personeelsleden leggen de meest bizarre trajecten af tussen ruimtes die planmatig erg dicht bij elkaar gelegen zijn. Hierdoor worden ruimtes doorkruist van geheel verschillende sferen en heeft men inkijk op plaatsen waar dat niet steeds wenselijk en aangenaam is. Kantoren, gangen, koertjes, toiletten, voormalige gevangencellen, bergingen, verlaten keukens, privé-sfeer van conciërgewoning, raadzaal, trouwzaal, vervallen trappen, historische trappen wisselen elkaar in sneltempo af. Men ervaart het gebouw letterlijk als een collage van ingrepen uit verschillende tijdperken.

De wegwijzers, naambordjes, kamersnummers e.d. die momenteel worden gebruikt leiden hoofdzakelijk tot meer verwarring.

Een duidelijke en logische oriëntering binnen het gebouw is onontbeerlijk om onthaal en dienstverlening te optimaliseren.

Een directe visuele relatie tussen de verschillende diensten in het gebouw laat toe zonder veel extra hulp zijn doel te bereiken.

oriëntatie

De raadzaal is de locatie in het gebouw waar het beleidsdebat plaatsvindt en waar de dialoog met de burgers optimaal moet kunnen verlopen.

De raadzaal heeft ontegensprekelijke een representatief karakter. De openheid van bestuur wordt vertaald in de ligging en het karakter van de raadzaal.

Een duidelijke afleesbare schikking van beleid en oppositie is noodzakelijk, zonder dat de partijen als gegroepeerde tegenstanders dienen te worden ervaren. Een goed overzicht voor alle personen die in het debat zijn betrokken is wenselijk.

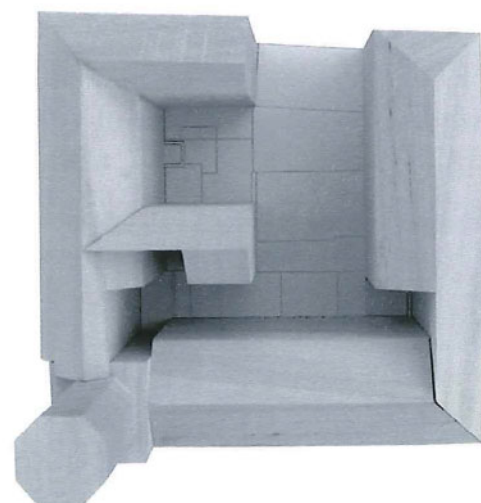
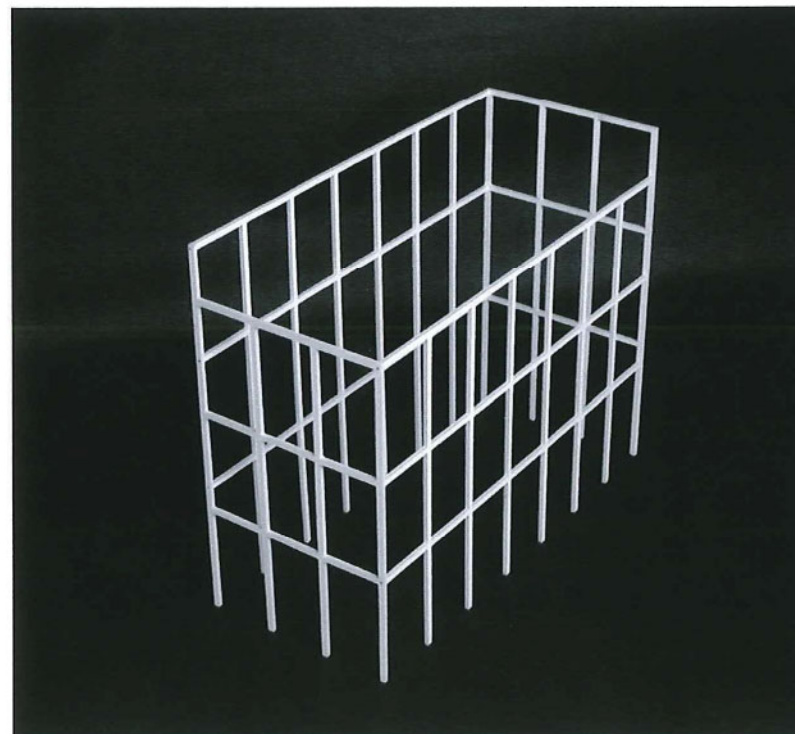
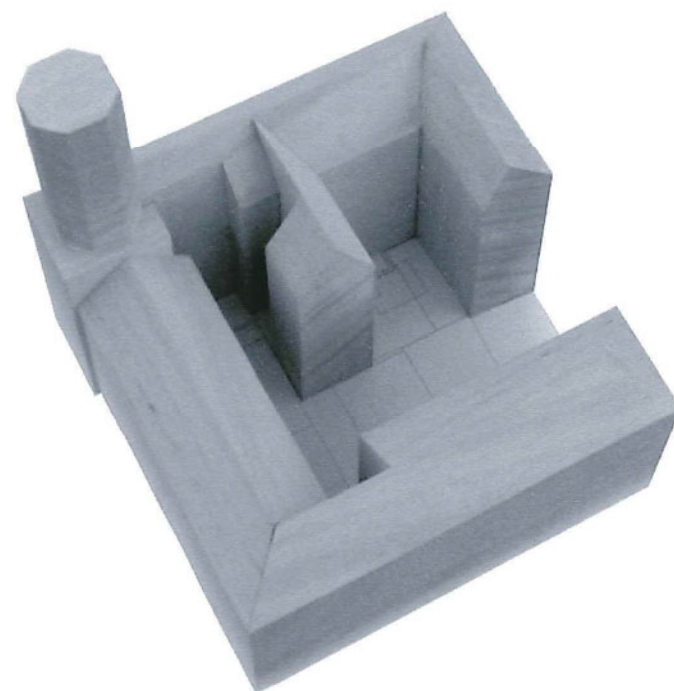
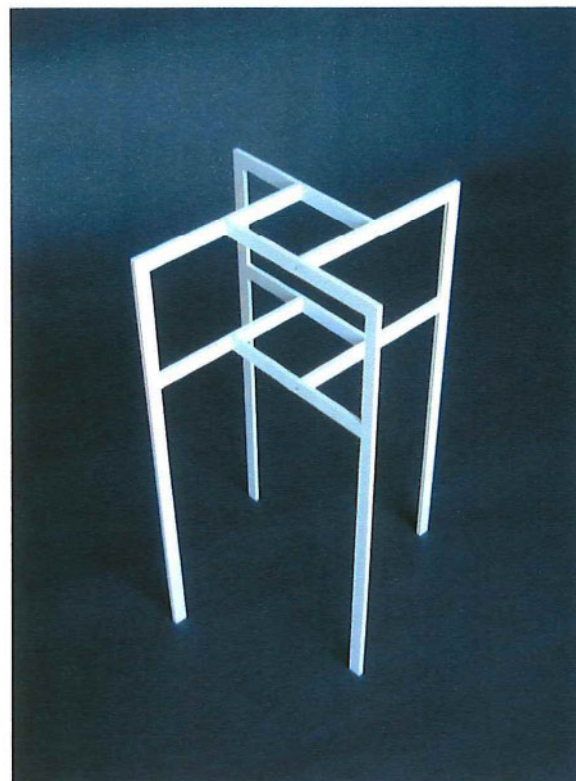
Beleidsmensen, oppositie, publiek en pers benaderen de zaal uit verschillende richtingen.

Voorafgaand aan en volgend op de gemeenteraadszittingen dienen gesprekken op minder formele wijze te kunnen worden gevoerd.

Een foyerruimte die als externe hoofdtoegang tot de zaal dienst doet, maakt dit mogelijk.

Pers, publiek en bestuur kunnen elkaar hier gemengd of apart in alle comfort treffen.

raadzaal

De bouwkundige ingrepen concentreren zich op een aantal eenvoudige doelstellingen:

het wegnemen van de ad-hoc ingrepen die geen waardevolle bijdrage leveren aan het geheel

Zo goed als alle 20e eeuwse toevoegingen worden verwijderd om de afleesbaarheid van de oorspronkelijke gebouwen te realiseren. Een aantal kleine ingrepen, bvb. de kleine ronde raamopeningen in de gevel kant Post, worden bewaard. Het is niet de bedoeling alle sporen van de 20e eeuw uit te wissen en te ontkennen wat er heeft plaatsgevonden.

De oorspronkelijke structuur van de historische panden wordt hersteld. De bogen van de voormalige koer worden opengemaakt en definiëren een nieuwe onthaalfoyer.

het toevoegen van een duidelijke infra-structuur

De configuratie die overblijft na het wegnemen van de niet-essentiële fragmenten is zeer sterk afgelijnd. Het voorzien van de nodige circulatieruimte binnen het bestaande volume heeft een aantal nadelen:

- . de structuur van de gebouwen wordt erg verstoord
- . de oppervlakte wordt gereduceerd
- . de flexibiliteit van de ruimtes wordt beperkt door een eenzijdige oriëntatie.

twee structuren met een sterke expressieve kracht worden toegevoegd.

Een eenvoudige kolom- & balkstructuur wordt in de vrijgekomen ruimte gepositioneerd. Het volume wordt ervaren als een binnenste-buitengebouw: men loopt als het ware op naar buitengeklapte vloeren.

Het verschil in vloerhoogte tussen het 18e eeuwse pand en de 19e eeuwse vierkantsvleugels wordt op een vanzelfsprekende manier vertaald en opgelost. Door het bewust positioneren van de hoogtesprong vertaalt de nieuwe structuur het karakter van de twee aangrenzende bestaande gebouwen.

Een lift wordt zo gelokaliseerd dat alle niveaus bereikbaar zijn. Een dubbel trappenstelsel maakt mogelijk dat men steeds een trap gebruikt in de richting waarin men loopt.

De zichtbaarheid van de trappen bevordert een duidelijke oriëntatie, men behoudt op elk moment een overzicht.

De raadzaal wordt als zelfstandig volume in de u-vormige buitenruimte ter plaatse van de bogenkoer geplaatst. De structuur heeft de vorm van een zonnekruis en dankt hieraan een onafhankelijke stabiliteit. De raadzaal staat op ranke kolommen, daglicht valt via een opening eigen aan de structuur het nieuwe onthaalfoyer op het gelijkvloers binnen. Door de raadzaal onder te brengen op de 2e verdieping wordt de foyer tussen de opengemaakte bogen dubbelhoog en verwordt op natuurlijke wijze tot binnenruimte. Het licht en open karakter wordt bewaard.

het respecteren van de oorspronkelijke indeling van de woningen

De oorspronkelijke structuur van de woningen wordt bewaard. Nog steeds ervaart men bij het lopen doorheen het huidige stadhuis de zeer nadrukkelijke atmosfeer van het wonen. Deze ervaring staat in een krachtig contrast tot de verwachtingen die men heeft van een hedendaags kantoorgebouw en maken van het nieuwe stadhuis een unieke plek. Het verleden blijft op een rijke maar niet beperkende wijze aanwezig in de toekomst.

bouwkundige ingrepen

Het omgaan met een gebouw - of een geheel van gebouwen - dat nog slechts gedeeltelijk aanwezig is en waarvan de oorspronkelijke vorm slechts kan worden achterhaald d.m.v. een diepgaande bouwhistorische studie, roept een aantal essentiële vragen op. De betekenis van het geheel is zoek, de kwaliteiten van de oorspronkelijke architectuur niet steeds overtuigend.

Het invullen van dit soort gebouwen met een bestemming & ruimteverdeling waarvoor ze niet werden gecreëerd doet het gevaar ontstaan dat de nieuwe ruimtelijke en technische eisen het aanwezige historische verregaande schade berokkenen.

Het is nochtans algemeen aanvaard dat gebouwen met deze uitstraling en van deze ouderdom niet alleen een meervoudige betekenis representeren voor de plek waar ze staan, ze bezitten eveneens een impact die niet eenvoudig door een nieuwbouw kan worden vervangen.

De vraag stelt zich op welke manier er kan worden omgegaan met deze problematiek, hoe het gebouw hersteld kan worden en welke benadering de meest gepaste is.

Een belangrijke doelstelling is opnieuw betekenis te verlenen aan de gebouwen, door hun waarneembaarheid te garanderen.

De ontbrekende elementen zullen worden teruggeplaatst in hun historische vorm, de verhoudingen van de oorspronkelijke ruimtes worden teruggeroepen.

Het verwijderen van alle toevoegingen die in de loop der jaren her en der werden opgetrokken, zal een gebouw doen ontstaan dat de status van ruïne op bepaalde plaatsen zal benaderen. Van alle hoofdvolumes zal voldoende bewaard zijn om door het toevoegen van de ontbrekende informatie de betekenis van het geheel te herstellen. Het gebouw

zal in zijn oorspronkelijke volume herkenbaar zijn met zijn originele raamopeningen en raamverdelingen.

Nochtans zal er gestreefd worden naar het maken van een onderscheid tussen het originele en het nieuwe, niet als complete tegengestelden, zwart of wit, niet met de bedoeling op een radicale wijze te laten zien wat oud is en wat nieuw. Het onderscheid zal subtieler zijn, minder opvallend, slechts bij het benaderen van het gebouw zullen de verschillen duidelijk worden.

Het onderscheid zal duidelijk afleesbaar zijn aan de materialiteit van en de bouwwijze oud en nieuw, zonder dat het algemeen beeld van op afstand wordt verstoord. De verschijning van het gebouw in het stadsbeeld - zijn inwendige opbouw - zal voor het eerste als eenheid worden ervaren.

Een niet te verwaarlozen doelstelling is dat het gebouw er uiteindelijk niet mag gaan uitzien alsof het gisteren is gebouwd. De positieve patina mag niet verloren gaan, het gebouw mag niet worden overgerestaureerd.

zachte restauratie

Gelijkvloers

Onthaal & Infowinkel
Jeugd- en cultuurwinkel
Receptieruimte
Persoonsgebonden aangelegenheden
Informatie & Onthaal
Jeugd
Burgerzaken
Sociale dienst
Financiën

Verdieping 1

Grondgebonden aangelegenheden
Ruimtelijke Ordening
Stedenbouw
Milieu
Huisvesting
Autonoom Gemeentebedrijf

Interne werking

Economaat

Protocollaire Activiteiten

Trouwzaal

Bestuur

Schepenzaal

Verdieping 2

Technisch
Patrimonium
Openbare Werken

Interne werking

Personeel
Juridische dienst
Informatica
IDPB
Secretarie

Bestuurlijke Activiteiten

Burgemeester
Stadssecretaris
Raadzaal met foyer

Toegang

De hoofdtoegang voor het publiek is gelegen op de Grote Markt. Het openmaken van de rondbogen op de voormalige binnenplaats maakt een doorkijk tot diep in het gebouw mogelijk en garandeert een direct contact met het centraal onthaal. Omwille van de ligging van de parking op de Groentemarkt en de monumentale gevel van het stadhuis met een centrale toegang aan deze zijde, wordt hier een tweede toegang voorzien. Bij het binnenkomen wordt men rechtstreeks geleid naar de ringstructuur van waaraf men meteen het onthaal waarneemt.

Infowinkel

In de Noordelijke vleugel van het 18e eeuwse pand wordt een algemeen onthaal gelokaliseerd dat alle informatie aangaande de interne werking van het gebouw verstrekt. Deze infowinkel doet dienst als snelloket voor de dienst Burgerzaken, men kan er bvb. een identiteitskaart afhalen. Bestekken van de technische dienst kunnen hier worden verkocht, evenals huisvuilzakken en buskaarten. Een digitale onthaalbalie sluit aan op dit infopunt.

Jeugd- & cultuurwinkel

Hier recht tegenover en eveneens gericht op de binnenplaats bevindt zich een balie waar alle informatie aangaande jeugd- en culturele activiteiten kan worden verkregen. Deze jeugd- en cultuurwinkel levert informatie op niveau van de stad en de regio en kan eveneens beperkte toeristische informatie verstrekken. De verkoop van bvb. theatertickets kan worden overwogen.

Oriëntatie

Vanuit deze binnenplaats heeft men een goed overzicht over het gebouw en zijn horizontale en verticale circulatieroutes. Vier ranke kolommen verraden de aanwezigheid van de raadzaal twee niveaus hoger en licht valt via de ringstructuur en via de opening in het raadzaalvolume binnen.

Publieke Administratie

De publieke functies worden maximaal op het gelijkvloers ondergebracht. **Persoonsgebonden** De persoonsgebonden diensten worden gegroepeerd op het gelijkvloers. Een duidelijke verbinding tussen de Sociale Dienst en Burgerzaken wordt nagestreefd. De stadskas wordt hier eveneens ondergebracht.

Grondgebonden

Op de eerste verdieping worden de grondgebonden publieke diensten gehuisvest: een duidelijke link tussen de diensten stedenbouw, ruimtelijke ordening milieu en huisvesting wordt nagestreefd. Het Autonoom GemeenteBedrijf wordt in deze vleugel ondergebracht maar blijft apart afleesbaar. De burger wordt per dienstengroep zoveel mogelijk centraal geïnformeerd aangaande activiteiten die eenzelfde thema betreffen.

Interne werking

Op de tweede verdieping van de vierkantsvleugels worden de meer interne diensten gelokaliseerd. De technische dienst wordt ondergebracht in de Noordelijke vierkantsvelugel in een goede relatie tot de onderliggende dienst Stedenbouw. De interne diensten voor het stadhuis worden over de overige ruimtes van de vleugels verdeeld.

Bestuur & protocol

Het 18e eeuwse gebouw wordt ingevuld met de ruimtes voor bestuurlijke en protocollaire activiteiten. Op de eerste verdieping wordt de trouwzaal op de huidige lokatie bewaard, de voormalig raadzaal zal dienst doen als schepenzaal. De tweede verdieping groepeerde de burelen van de burgemeester en de secretarie die in nauw contact staan met de raadzaal. De schepenen worden bij hun betrokken diensten ondergebracht in een bureel met eigen ontvangstruimte. De kabinetten worden zoveel als mogelijk centraal bij een aantal schepenen voorzien.

Archieven

De archieven blijven gelegen op de zolder en kunnen worden bediend met een dossierlift.

Economaat

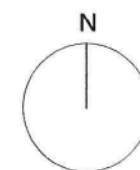
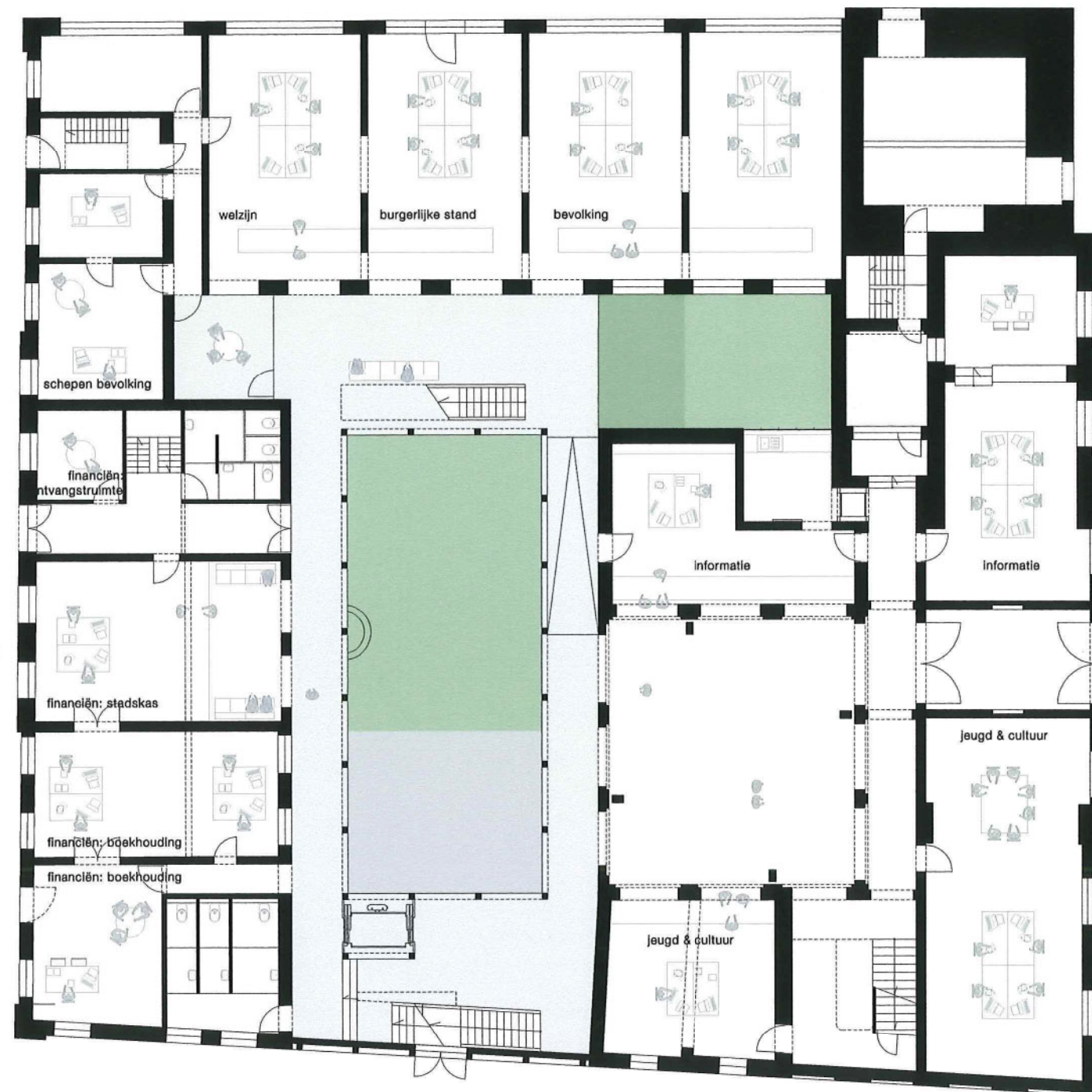
Het economaat wordt ondergebracht in een nieuwe kelder op de plaats van de huidige waag, de link met de burelen van de dienst Financiën en kunnen gebeuren via de grote toegang en de binnenplaats of via een mogelijke toegang, die eveneens dienst doet als nooduitgang, gelegen aan de kant Post.

Fietsenstalling

Voor de fietsenstalling wordt geopteerd om op de Groentemarkt een goed uitgeruste transparante fietsenstalling te voorzien.

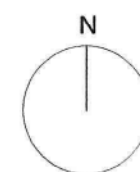
interne organisatie

tekeningen

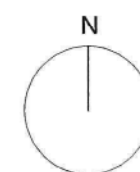
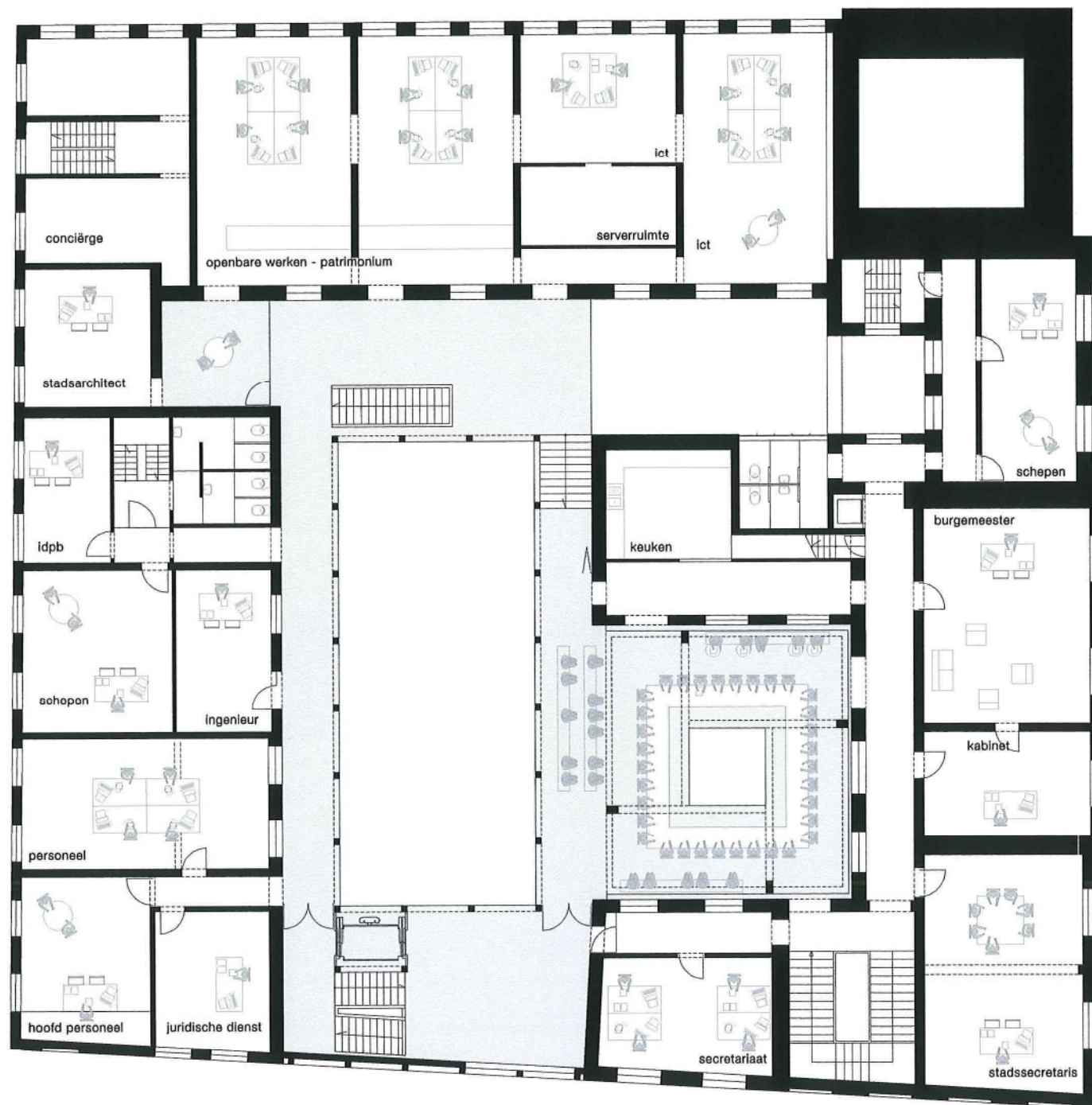
gelijkvloers

10 m

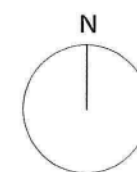
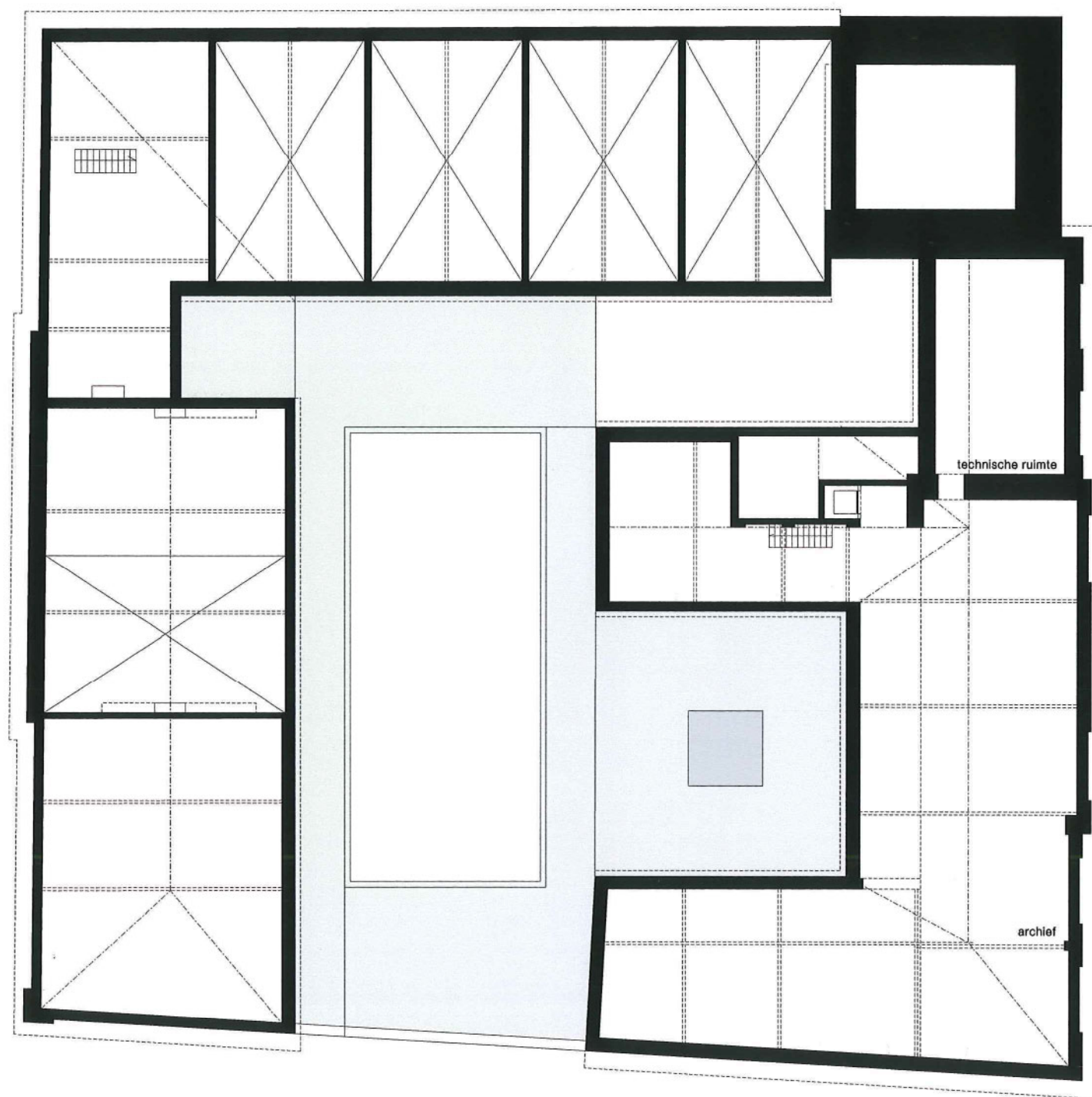
verdieping +1

10 m

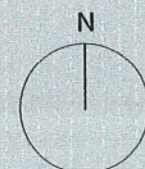
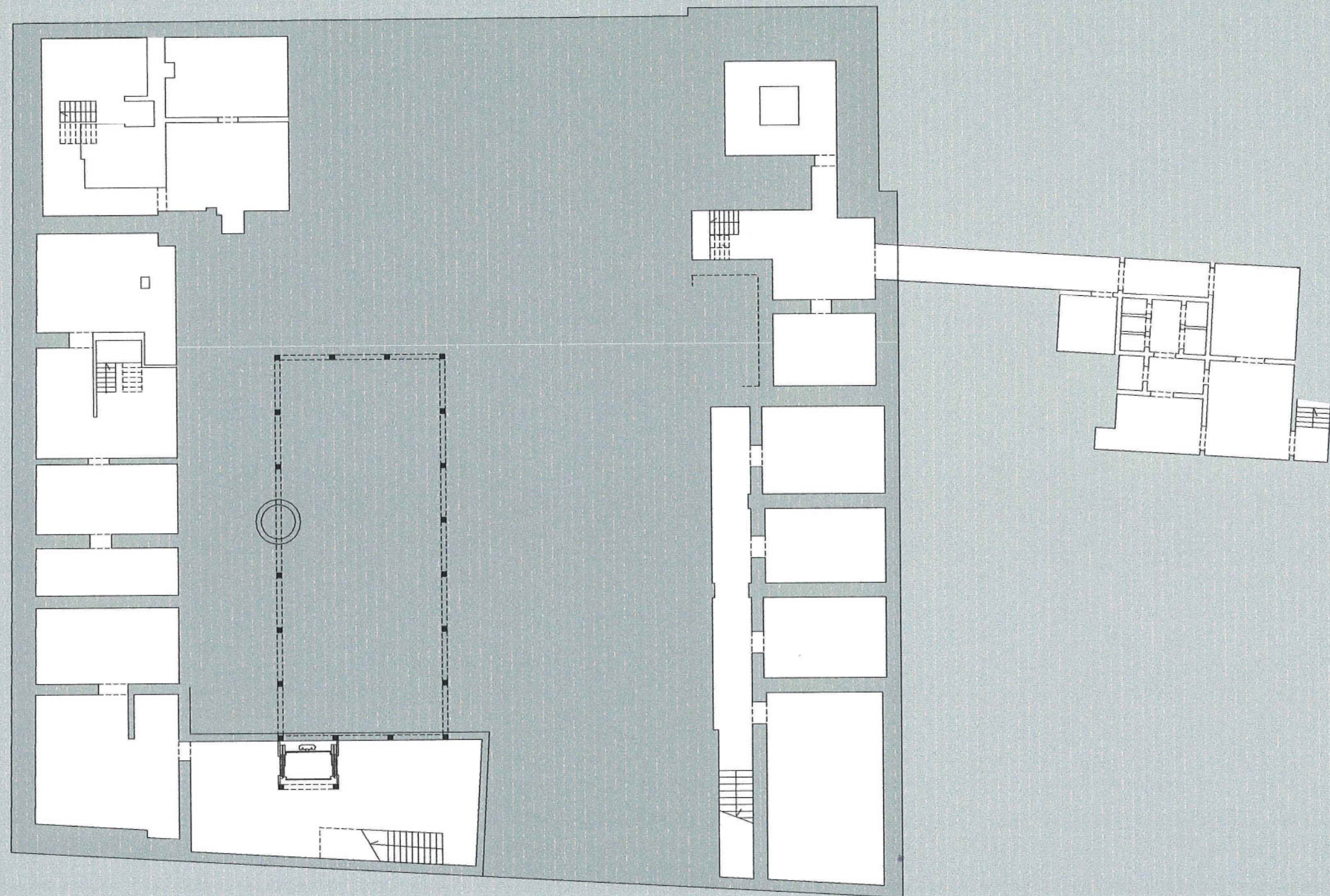
verdieping +2

10 m

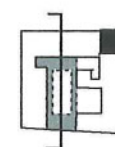
verdieping +3

10 m

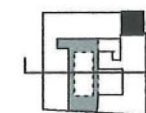
kelders

10 m

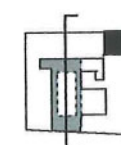
snede 1 noord-zuid

10 m

snede 2 oost-west

10 m

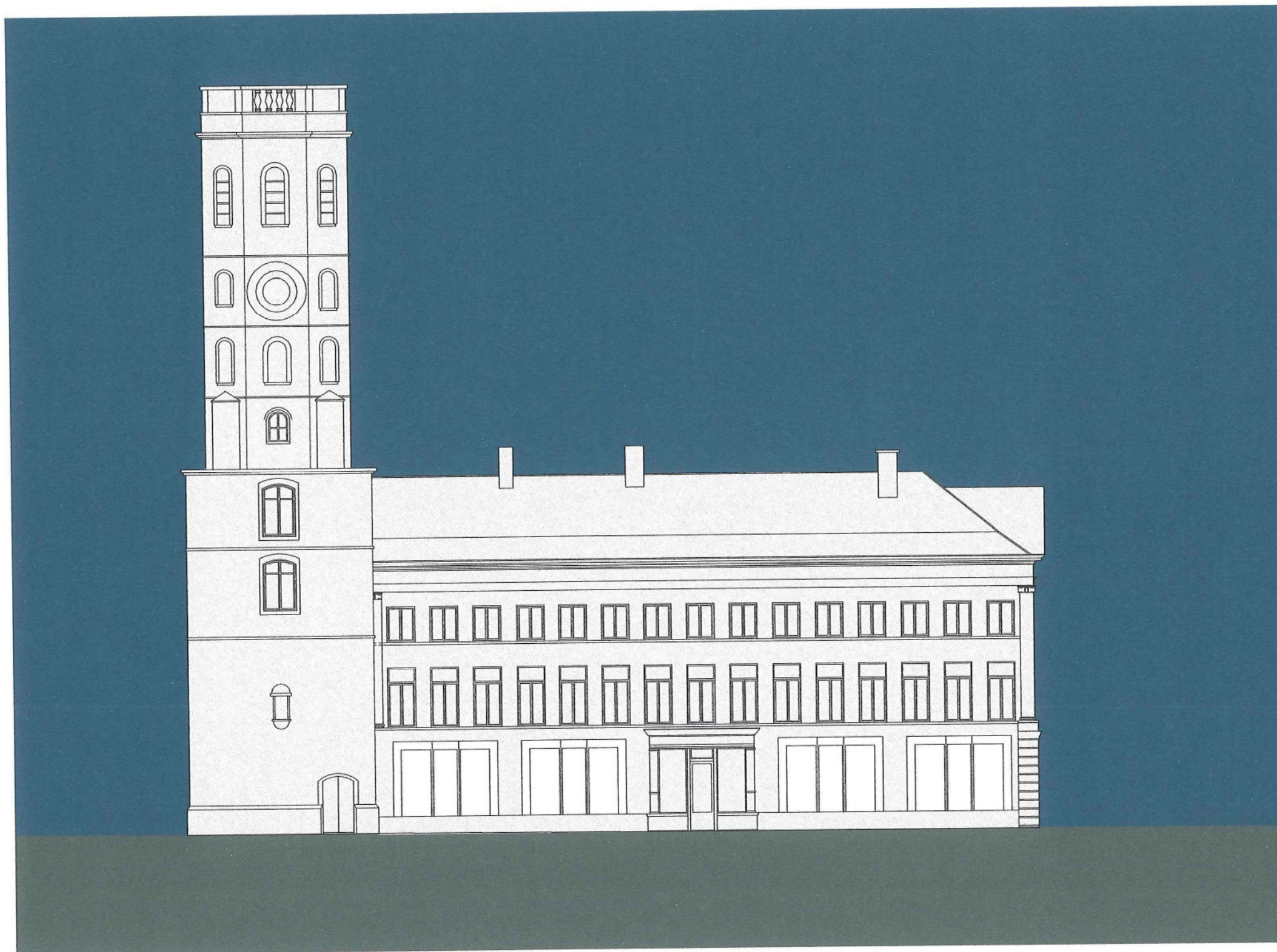
snede 3 noord-zuid

10 m

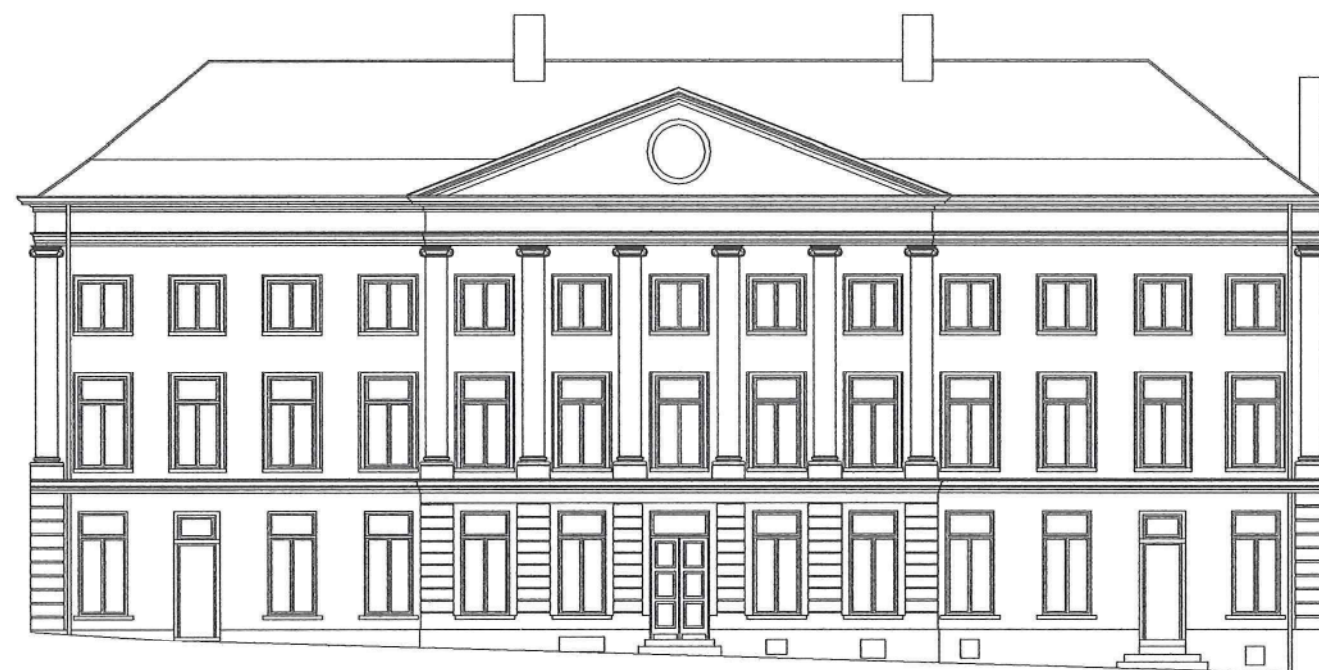
grote markt

10 m

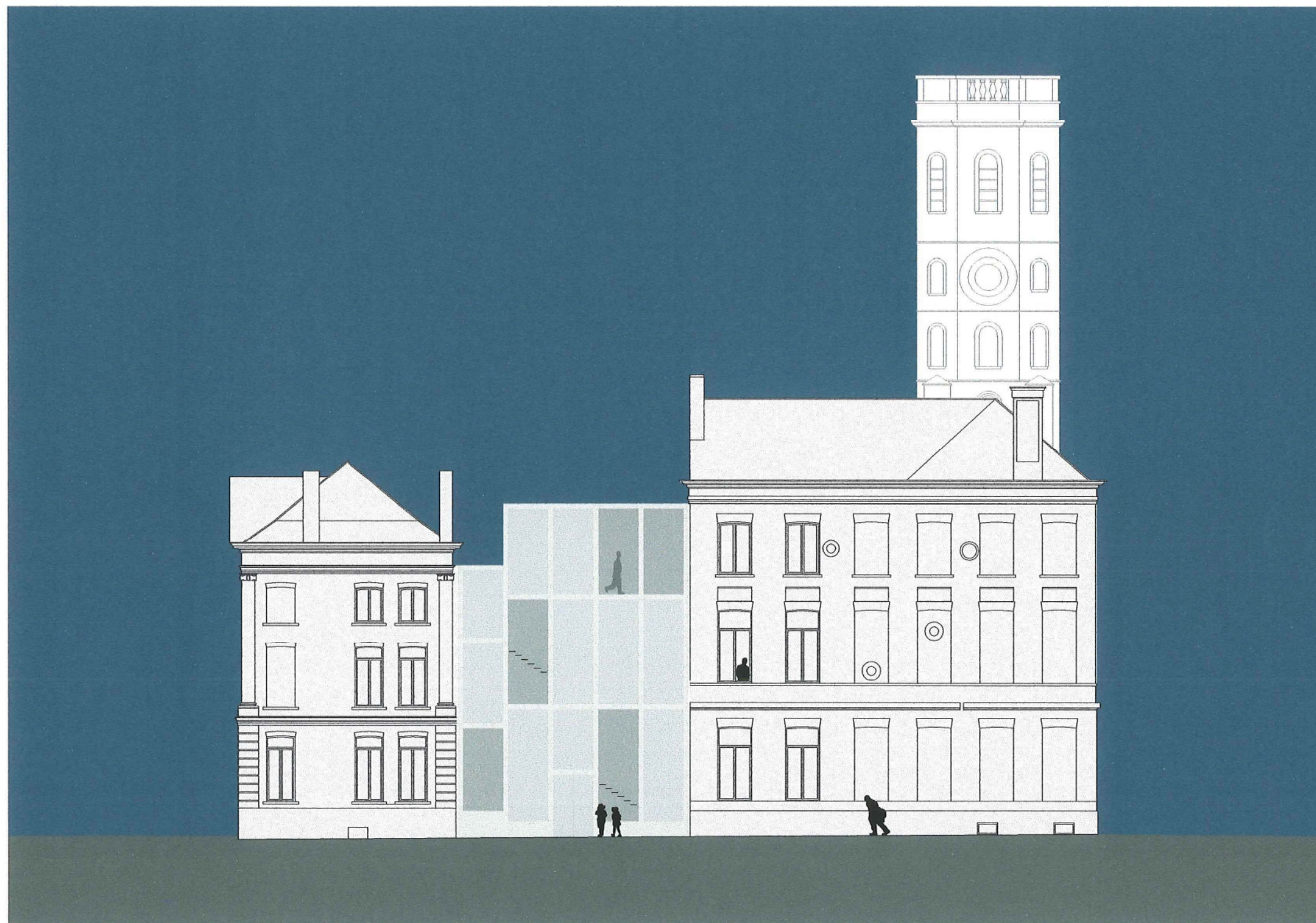
ieperstraat

10 m

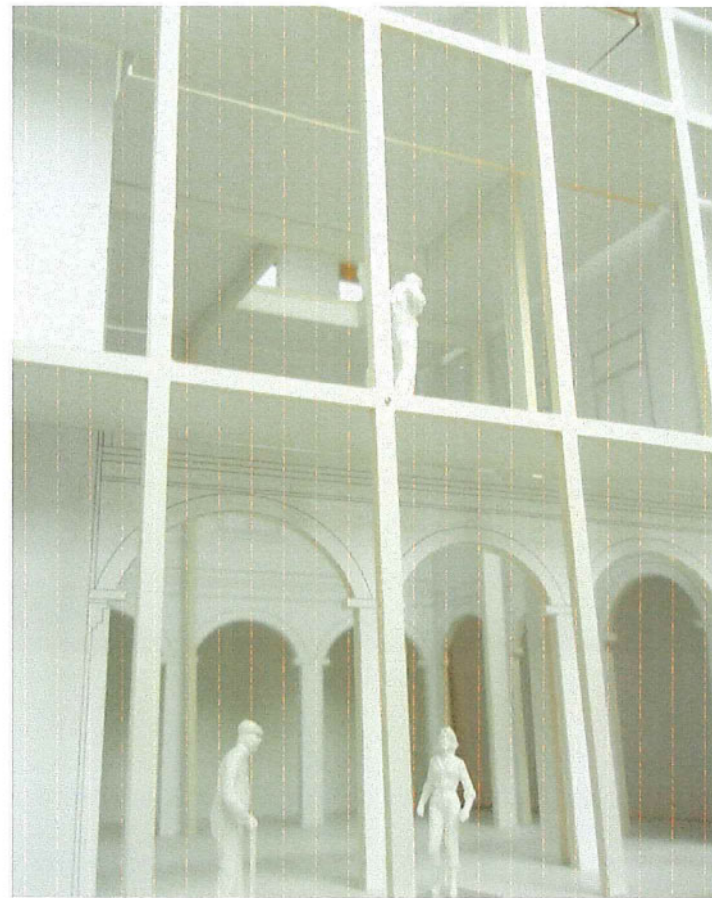
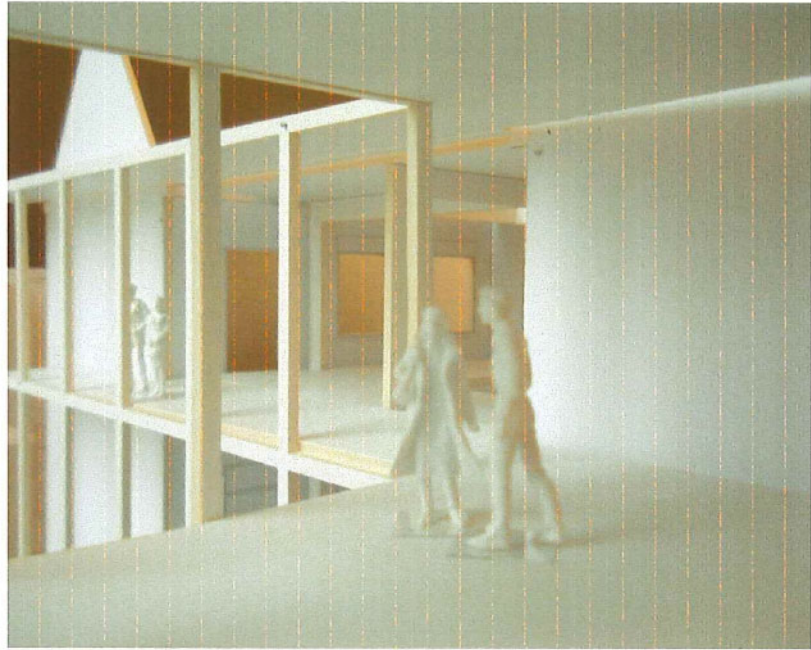
groentemarkt

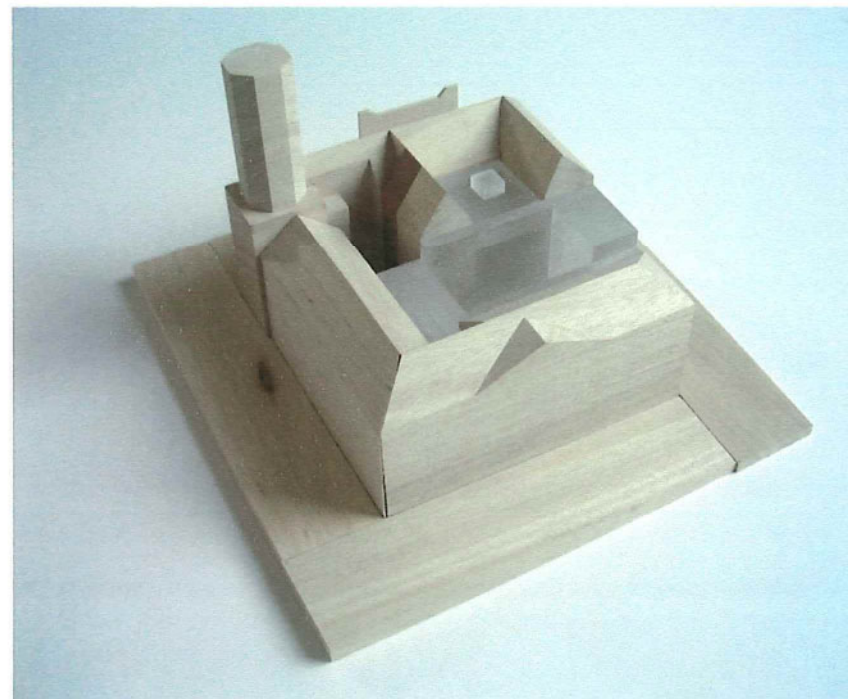
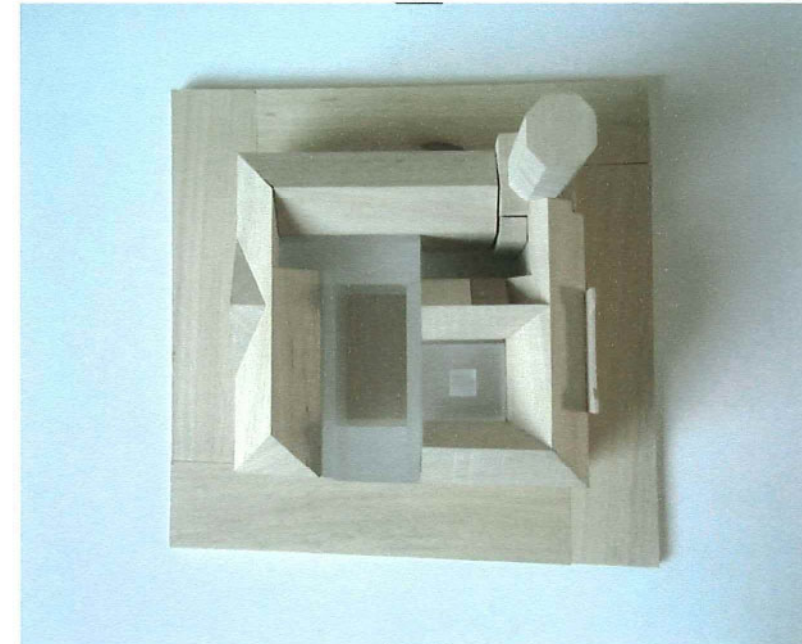
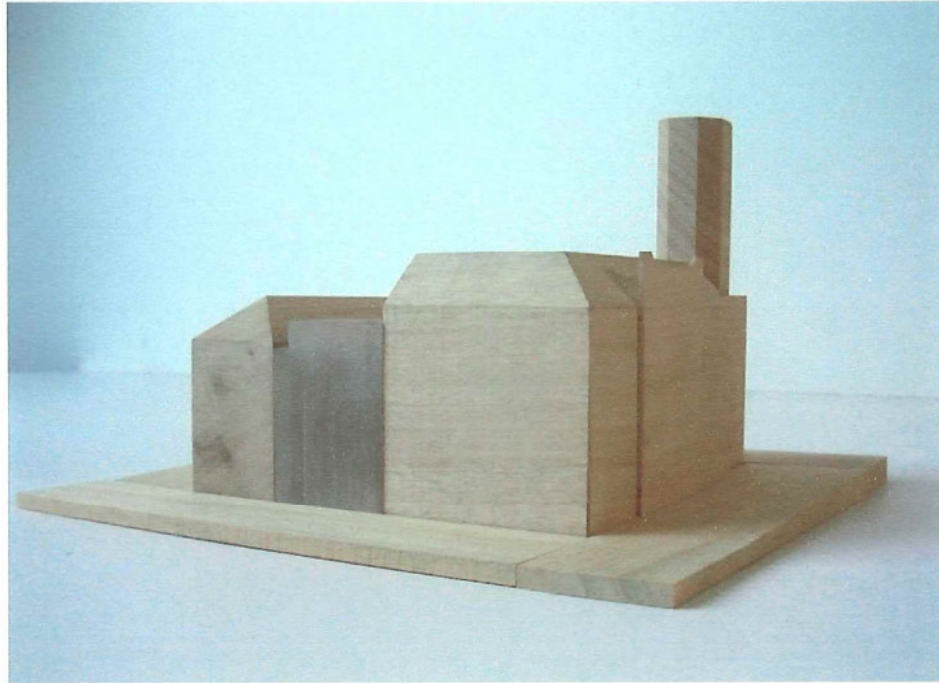
10 m

kant post

10 m

Het plannen van de inrichting van een stadhuis moet een antwoord bieden op een situatie die continu in verandering is.

De nood aan de uitbreiding van een aantal diensten kan zich opdringen - denk hierbij aan het onthaal en de begeleiding van vreemdelingen - of een dienst kan worden geherdefinieerd en beter worden ingevuld op een andere plek of binnen een andere configuratie - denk aan de dienst huisvesting die in combinatie met de woonregie aanleiding kan geven tot het oprichten van een woonwinkel buiten het stadhuis.

De structuur van het nieuwe stadhuis moet dit soort veranderingen en de ruimtelijke eisen die hiermee gepaard gaan aankunnen. Het is de onmogelijkheid van een gebouw (en zijn gebruikers) om nieuwe situaties te huisvesten die leidt tot configuraties zoals die zich momenteel in het stadhuis voordoen.

Flexibiliteit op schaal van de werkplek is een bijkomende vereiste.

Actuele tendenzen wijzen op een toenemende vraag naar thuiswerken en part-time werken. Het reduceren van de werkplekken tot flexibele inplugpunten in combinatie met vergaderaccommodatie is voor een aantal functies ideaal.

Binnen de administratieve stadsdiensten die erg bepaald worden door de ontvangst van publiek is er niet meteen een nood aan flexibele werkplekken of aan een uiterst efficiënt ruimtegebruik. De opkomst van het e-loket zou tijdens de komende jaren tot een wijziging van deze situatie kunnen leiden met een direct gevolg voor de ruimtelijke eisen gesteld aan de werkplek.

Het huidige stadhuis met zijn uitgesproken kamerstructuur vormt een directe aanleiding de diensten onder te brengen in kleine groepen van een aantal mensen. Van een landschapskantoor in de ware betekenis van het woord is hier niet echt sprake. Een vlotte uitwisseling van informatie tussen de werknemers van een bepaalde dienst is wel gewaarborgd.

De diensthoofden worden ondergebracht in de onmiddellijke nabijheid van hun dienst. Twee zaken zijn hierbij essentieel: werken in een rustige omgeving zonder het verlies van een directe voeling met de dagelijkse gang van zaken van de dienst.

flexibiliteit

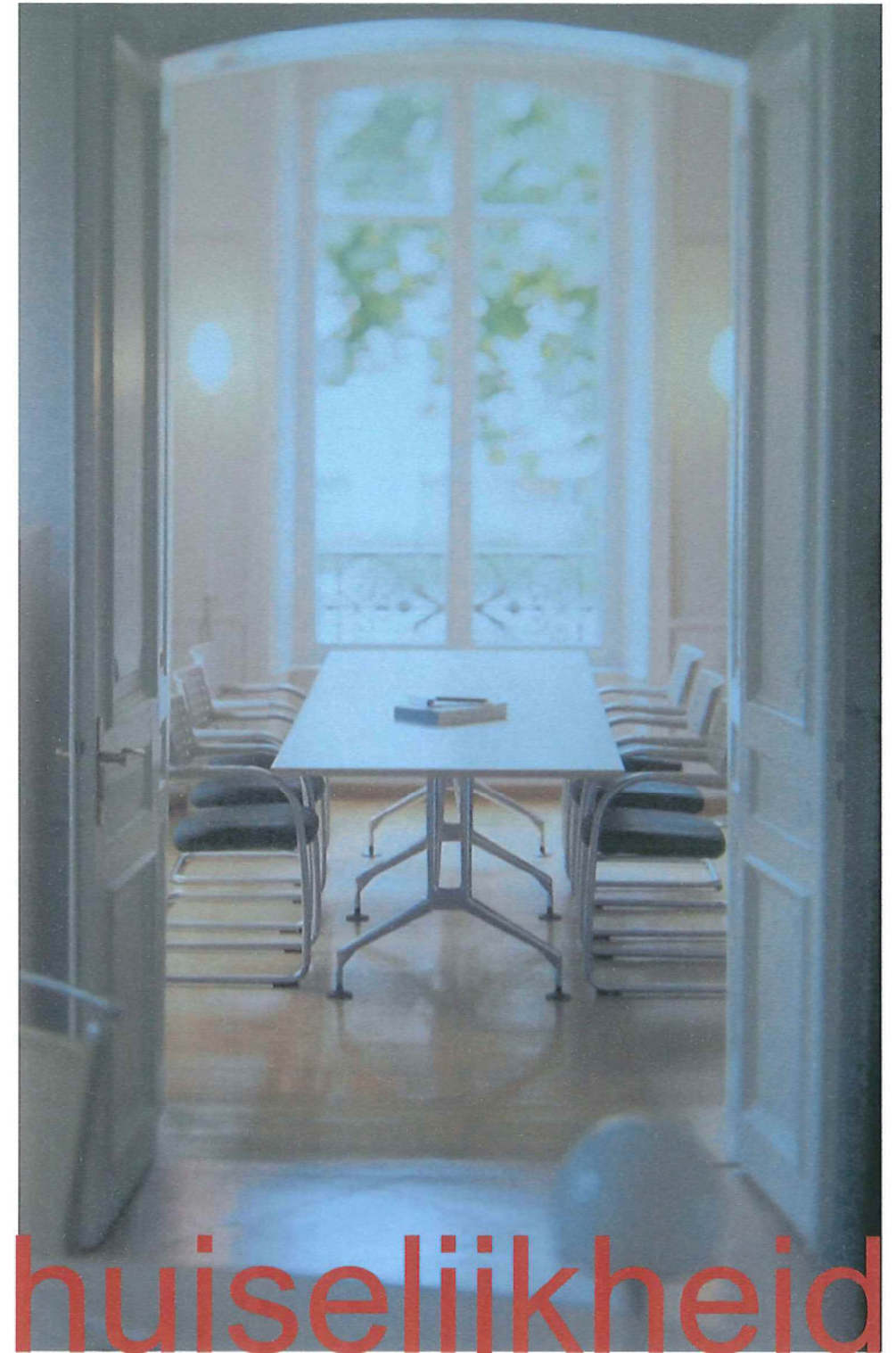
Een groot deel van het huidige stadhuis was niet altijd stadhuis en werd niet voor die functie ontworpen.

Vijf woningen met winkel bepalen het volume aan de leperstraat, twee voornamen woningen, oorspronkelijk bedoeld voor de stadssecretaris en de commissaris, zijn gelegen aan de Groentemarkt.

De woningen zijn grotendeels in hun oorspronkelijke vorm waarneembaar. De schaal van de kamers en de manier waarop ze zich horizontaal en verticaal tot elkaar verhouden is erg kenmerkend voor hun vroeger gebruik. De raamopeningen, met een schaal die zich rechtstreeks verhoudt tot de kamers, leiden tot een waarneming van de buitenwereld die zeer vertrouwd is met de woonsfeer en in sterk contrast staat tot het monumentale totaalbeeld van de gevel aan de Groentemarkt.

Het invullen van deze woon- & slaapkamers met kantoorfuncties creëert een eigenaardig contrast.

Het versterken van dit karakter leidt tot een kantoorruimte die de klassieke kantooirsfeer kan ontwijken en profiteert van de vertrouwde atmosfeer van de woning.

zakelijke huiselijkheid

Bestaande gebouwen

Buitenafwerkingen

Herstellen van oorspronkelijke gevelafwerkingen

gevel Grote Markt

natuursteen

gevel Groentemarkt

oorspronkelijk wit gepleisterd, kalkbepleistering

gevel leperstraat

kalkbepleistering

gevel kant Post

oorspronkelijk gekaleid in dezelfde kleur als de gevel

aan de markt

buitengevels binnenhof

oorspronkelijk gekalkt

Het behandelen van de buitengevels in eenzelfde kleur benadrukt de coherentie van het blok, een nadruk die inherent is aan het oorspronkelijk concept van de schermgevels.

Het metselwerk van de buitengevels aan de binnenkant van het blok wordt afgewerkt met een kaleilaag in een lichte kleur. Door het toevoegen van de nieuwe structuur verworden deze gevels hoofdzakelijk tot binnenwanden, wat zorgt voor een andere ervaring van het materiaal.

De raamopeningen worden teruggebracht tot hun oorspronkelijke verhoudingen, de gevels worden hersteld als coherent totaalbeeld. Het houten schrijnwerk wordt onderzocht en waar nodig, om technische of esthetische redenen, vervangen. Het materiaal blijft hout, de detaillering zal verwijzen naar de oorspronkelijke ramen.

leperstraat

De gevel aan de leperstraat wordt op het gelijkvloers vernieuwd. De centrale oude portiek wordt gerestaureerd. De overige voormalige winkelpuien worden nieuw ontworpen en verwijzen door de verhoudingen naar de verdwenen gevels. Er worden geen toegangsdeuren voorzien om verwarring te voorkomen, deze toegangen zijn in de nieuwe interpretatie van het gebouw als een geheel overbodig. De grootte-orde per woning wordt benadrukt door een overkoepelend raam dat als vitrine wordt uitgewerkt.

Binnenafwerkingen

Het gebruik van valse plafonds wordt zo veel als mogelijk vermeden, er wordt gestreefd naar afwerkingen die de oorspronkelijke sfeer van de woningen benadert.

De wanden van de kamers worden af en toe met zorgvuldig gekozen behangpapier afgewerkt, de houten vloeren blijven waar mogelijk zichtbaar.

Nieuwe gebouwen

circulatiestructuur

De structuur wordt uitgevoerd in staal.

Om een scherpe detaillering te realiseren worden kolommen en balken samengesteld uit stalen platen, die in een draaibeweging ten opzichte van elkaar worden gelast. Het staal wordt afgewerkt met een fijnkorrelige brandwerende verf.

De kleur van het stalen skelet en de baksteenwanden is licht en analoog van tint. Het verschil tussen de fijnheid van het staal en de ruwheid van de kaleilaag wordt benadrukt.

Het stalen schrijnwerk is fijn en wordt gedetailleerd binnen de logica van de stalen structuur.

De zonnewering kan worden opgenomen in de holte van de stalen balken.

De vloeren kunnen worden afgewerkt in terrazo, een materiaal dat eveneens voor de borstwering en kan worden gebruikt.

raadzaal

De structuur voor de raadzaal wordt uitgevoerd in beton, dat zichtbaar blijft. Tussen de nieuwe structuur en de bestaande wanden wordt een lichtspleet vrijgehouden, beide elementen blijven onafhankelijk van elkaar waarneembaar.

De raamverdelingen in de bestaande buitengevels worden hersteld, af en toe wordt een raam een deuropening. De ruimte achter alle omringende ramen blijft vrij en doet dienst als circulatie- en toegangsruimte.

koperen invulling

De Noordelijke vleugel van het historisch stadhuis wordt ter plaatse van de insnoering aan de Noordzijde vervolledigd, een nieuw 'obstakel' nestelt zich in de nis. De uitvoering is gedacht in koper, zowel voor de gevel als voor het dak. De situatie dient na afbraak in detail te worden bekeken.

Gevel kant Post

De gevel aan de kant Post wordt een voortzetting van de ringstructuur binnenin het gebouw. Een afwisseling tussen gesloten en open oppervlakken zorgt voor doorzichten en lichtinval waar wenselijk. Het foyer bij de raadzaal geniet op deze manier van een riant uitzicht, de werking van de raadzaal wordt van buitenaf waarneembaar.

Buitenruimtes

voormalige binnenplaats met rondbogen

De rondbogen wordt opengemaakt en waar verdwenen gereconstrueerd. Vanop afstand zullen de bogen als geheel waarneembaar zijn, een direct onderscheid tussen origineel en nieuw zal niet benadrukt worden. Van dichtbij zal men een vertaling in werkwijze en materiaal waarnemen.

Alhoewel de binnenplaats een binnenklimaat zal hebben blijft de sfeer van buitenruimte bewaard. De dubbelhoge ruimte die in direct verband staat met de circulatie op de ring heeft een grote openheid. De vloer zal worden afgewerkt met een materiaal eigen aan buitenruimtes, bijvoorbeeld kasseistenen. Op het gelijkvloers kan deze ruimte, die dienst doet als onthaal en receptieruimte worden uitgebreid met de centrale open buitenruimte.

centrale binnenplaats

De centrale binnenplaats wordt de buitenkant van het binnenste-buiten gebouw. De ruimte wordt behandeld als binnenruimte in de zin dat grote luchters, die de verlichting verzorgen van de circulatieruimte erin worden gehangen.

Verder wordt bij de aanleg gezorgd voor een verharde zone die de voormalige commissaristuin representeert, terwijl de vroegere secretaristuin wordt aangelegd als typische tuin bij een woning. De archeologische funderingen en de waterput worden geïntegreerd.

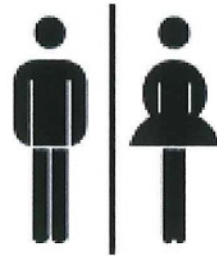
tuinen woningen

De twee overgebleven tuinen worden aangelegd als tuin bij een woning. Een verwijzing naar de vroegere indeling wordt gemaakt.

voormalige gevangeniskoer

De voormalige gevangeniskoer blijft een buitenruimte die op het gelijkvloers wordt begrensd door een tuinmuur.

materialen

Een aantal aanpassingen zijn noodzakelijk om het gebouw brandveilig, voor iedereen toegankelijk en gebruiksvriendelijk te maken. Hieronder volgt een opsomming van een aantal bouwkundige ingrepen, verder wordt verwezen naar de technische ingrepen vermeld in de bijgevoegde nota opgemaakt door het studie bureau Ingenium.

toegankelijkheid

Een lift die alle niveaus toegankelijk maakt voor gehandicapten wordt voorzien, aansluitend op het centraal onthaal.

sanitair publiek

Op het gelijkvloers, aansluitend op de centrale foyer wordt sanitair voorzien voor het publiek. Hier wordt een toilet voorzien dat toegankelijk is voor een persoon in een rolstoel.

personeel
Op elk niveau in zowel de 18e eeuwse gebouwvleugel als de 19e eeuwse vierkantsvleugels worden toiletten voorzien voor het personeel.

brandveiligheid

Het feit dat het gebouw geheel een hoge monumentwaarde bezit bemoeilijkt het verzekeren van de brandveiligheid op de meest voor de hand liggende manier. Het realiseren van een horizontale compartimentering is door de aanwezigheid van de bestaande houten vloeren niet makkelijk uitvoerbaar zonder de monumentwaarde te schaden.

In overleg met de brandweerinspecteur van het Ministerie van Binnenlandse Zaken werd de aanvraag voor een afwijking doorgesproken en als realistisch ervaren.

De algemene motivatie moet een verbetering ten opzichte van de huidige situatie nastreven.

Twee problemen stellen zich: brandoverslag moet worden vermeden en 2 evacuatieroutes dienen steeds te worden gegarandeerd.

In het schetsontwerp werd met de basisprincipes rekening gehouden.

De nieuwbouwstructuur beperkt zich hoofdzakelijk tot circulatie en bezit een lage brandlast.

Drie, bij brand zelfsluitende trappenkokers werden voorzien om een veilige evacuatie te realiseren. Het openen van de ramen in de ringstructuur verzekert de afvoer van rookgassen en vermijdt overslag naar de bovenliggende verdiepingen.

Het voorzien van een sprinklerinstallatie zal moeten worden overwogen. Esthetisch verantwoorde, quasi onzichtbare sprinklers zijn geschikt voor gebruik in monumenten. De aanwezigheid van een sprinklerinstallatie biedt een optimale garantie om brandoverslag te voorkomen. In overleg met de stad moet worden onderzocht of het aanleggen van een waterreservoir al dan niet nodig is.

Het voorzien van een detectie-installatie zal de mensen vroegtijdig op de hoogte brengen van het gevaar.

toegankelijkheid & veiligheid

Zoals in de projectdefinitie reeds aangehaald werd, is het stadhuis van Menen een drager van verschillende betekenissen, die alle een mogelijke aanzet vormen voor kunstprojecten.

- . Het stadhuis als representatie van het stadsbestuur
- . Het stadhuis als stedenbouwkundige entiteit in de stad
- . De historische en culturele waarde van het stadhuis als monument (stadhuis, belfort, schuilkelders)
- . De conceptuele en ruimtelijke visievorming van het nieuwe project

Het lijkt ons in dit stadium te vroeg om een concreet voorstel naar voor te schuiven.

De kunstintegratie begint niet bij het aanduiden van de kunstenaar, maar bij het nadenken over de rol die kunstintegratie kan vervullen in een publiek gebouw. De bouwheer zelf is hierin een onmisbare gesprekspartner.

Wij vinden het belangrijk dat de samenwerking met één of meerdere kunstenaars zo vroeg mogelijk kan opgestart worden, om op die manier de kunstintegratie deel te kunnen laten uitmaken van het bouwproces en interventies in een vroeg stadium mogelijk te maken.

Kunst kan op die manier een inhoudelijk deelaspect van het bouwproces worden en meer betekenen dan 'decoratie'.

Voorstel werkproces kunstintegratie:

In een eerste fase zullen een aantal voorbereidende gesprekken met de bouwheer worden georganiseerd over de verwachtingen, doelstellingen en de taak van 'kunst in opdracht', waarop enkele deskundigen zullen worden uitgenodigd (bvb. de verantwoordelijke van de cel kunstintegratie van het

team van de Vlaamse Bouwmeester, een curator, een kunstcriticus).

In aansluiting hierop zullen enkele kunstenaars uitgenodigd worden een conceptvoorstel in te dienen voor een kunstproject voor het stadhuis van Menen. Deze kunstenaars zullen gekozen worden op basis van hun curriculum, publicaties en reeds gerealiseerd werk en de daardoor te verwachten affiniteit met deze opdracht.

Na bespreking van de ingediende voorstellen, zal in overleg met de bouwheer de opdracht voor kunstintegratie worden toegekend aan een van deze kunstenaars.

kunstintegratie

organisatie, communicatie & kostencontrole

Een goed verloop van het ontwerp- en bouwproces is gebaseerd op een professionele organisatie, een efficiënte leiding en een goede overlegstructuur.

Organisatie

Het ontwerpteam bestaat uit een vaste vertegenwoordiging van de architecten en de studiebureaus.

Het team stuurt het ontwerp- en bouwproces, bepaalt en actualiseert het bouwprogramma en verzorgt het contact met de betrokken overheden.

De basis van elk goed project ligt in het bestaan van een duidelijk en goedgekeurd programma.

Het ontwerpteam van architecten en ingenieurs moet de eisen verwoord door het projectteam begrijpen en het projectteam moet de vereiste faciliteiten, kwantitatief en kwalitatief duidelijk anticiperen.

De helderheid van deze gemeenschappelijke taak is fundamenteel en mag niet worden onderschat.

Deze fase betekent eveneens een snelle introductie in het project en bewerkstelligt een goede communicatie tussen het ontwerpteam en het opdrachtgevend projectteam.

Het helpt de betrokken partijen de complexiteit van de ruimtelijke en organisatorische eisen van het project beter te begrijpen.

Voor deze ontwerpopdracht zal in het ontwerpteam de specifieke kracht van alle bureaus tot uitdrukking komen.

Deze groep mensen zal zorg dragen voor de kwalitatieve inhoud van het project en zal de continuïteit van het ontwerp- en bouwproces garanderen.

Het ontwerpteam wordt ondersteund door een team van technische en administratieve medewerkers met bijzondere kennis en ervaring op het gebied van architectonische en bouwtechnische zaken.

Iedereen betrokken bij het project wordt steeds op de hoogte gehouden van alle beslissingen en wijzigingen dmv een efficiënt systeem van verslagen van iedere externe en interne bespreking.

Kostencontrole

De kostencontrole vormt een belangrijk en creatief onderdeel van het ontwerpproces. Het van bij aanvang opzetten van een financieel kader verzekert dat de kosten op elk moment gekend zijn, wat het ontwerpteam toelaat het project verder te ontwikkelen binnen het vooropgestelde budget.

Communicatie

Het architectenteam en de diverse studiebureaus staan in veelvuldig contact met elkaar en wisselen op zeer regelmatige tijdstippen informatie uit.

Het vroegtijdig in het bouwproces inschakelen van studiebureaus minimaliseert tegenstrijdige informatie en tijdverlies door de opbouw van een optimale communicatie, ondermeer het afstemmen van communicatie-data.

Het is essentieel dat de opdrachtgever en de dienstverleners handelen en worden beschouwd als een coherente groep. Een duidelijk proces van workshops, besprekingen en presentaties zal de structuur vormen van dit proces. De presentatie van het project en aspecten ervan aan de gemeenschap, educatieve en administratieve betrokkenen, zal niet alleen zorgen voor een beter begrip van het project en helpen negatieve houdingen te voorkomen, het zal eveneens de ontwerp-ideeën in het project versterken.

teamsamenstelling

Fonteyne van den Berg Vierin Architecten^{noa}

Langerei 18
8000 Brugge
t 050-443073
f 050-443071
architecten.noa@bigfoot.com

medewerkers

Bart Dehaene
Philippe Haven
Adinda Van Geystelen

stabiliteit

Studium nv

Zevenbergenlaan 2A
8000 Brugge
t 050 390553
f 050 390506
info@studium.be

technieken

Ingenium nv

Nieuwe Sint-Annadreef 23
8200 Brugge
t 050 40 45 30
f 050 40 45 34
info@ingenium.be